

O'ZBEKISTONDA MIGRATSION JARAYONLARINING MEHNAT BOZORI HOLATIGA TA'SIRINI BAHOLASH USLUBLARI

Nurullayev Adxam Nuriddinovich

Aliqoriyev O.F

BTOM kafedra dotsenti, PHD

Annotatsiya: *O'zbekistonda migratsiya jarayonlarining mehnat bozori holatiga ta'sirini baholash uchun bir nechta uslublar mavjud. Bu uslublar o'zbek xalqining mehnat bilan bog'liq mijozlarni qo'llab-quvvatlash, o'zbekistonning mehnat bozori tizimini rivojlantirish, ish o'rinlari yaratish va ish bilan bag'li tahlil va baholashni o'z ichiga oladi. Quyidagi maqola sizga yordamchi bo'lishi mumkin.*

Kalit so'zlar: *mehnat bozori talablari, investitsiyalar, xususiy kasb-hunar ta'limi, mehnat huquqlari va himoya, ishsizlik darajasi, texnologik rivojlanish, yangi ish o'rinlari, ekonomik rivojlanish.*

Mijozlarni qo'llab-quvvatlash: Mehnat bozori tizimini o'zgarishi va rivojlantirilishi uchun, o'zbekiston hukumati va ilmiy jamiyat mijozlarni qo'llab-quvvatlash bo'yicha turli dasturlar olib borayotganlar. Bu dasturlar, migratsiya jarayonlariga o'zgartirish kiritish orqali ishchilarni qo'llab-quvvatlash, yangi ish o'rinlarini yaratish va mehnat bozorini kengaytirishga yordam berishni o'z ichiga oladi.

O'zbekistonda mehnat bozori tizimini rivojlantirish va ishchilarni qo'llab-quvvatlash bo'yicha turli dasturlar olib borilmoqda. Bu dasturlarning bir qismi quyidagilardan iborat:

Mehnat bozori rivojlanish strategiyasi: O'zbekiston hukumati, mehnat bozori rivojlanishini amalga oshirish uchun uzluksiz strategiyalar tuzmoqda. Bu strategiyalar migratsiya jarayonlarini o'zgartirish, ishchilarni ta'lim va qobiliyatini oshirish, sifatli ish o'rinlarini yaratish, investitsiyalarni jalb qilish va soha innovatsiyalarini rivojlantirishga yordam beradi.

Xalqaro hamkorlik programmaları: O'zbekiston ilmiy jamiyat va xalqaro tashkilotlar orqali migratsiya jarayonlarida xalqaro hamkorlik dasturlari amalga oshirilmoqda. Bu dasturlar orqali, mehnat bozorining kengayishi, xalqaro savdo va investitsiyalar, texnologiyalar almashishiga imkon berish, shuningdek, ishchilarni xalqaro xisob-kitoblash va ish qonuniyatiga oid masalalarda ta'lim berishni o'z ichiga oladi.

Ishga joylashish va mehnat bozori birlashuvi: Hukumat o'z zamonaviy mehnat bozori birlashuvini mustahkamlash uchun harakat qilmoqda. Bu jarayonlarning bir qismi, migratsiya jarayonlari orqali o'zbekiston mehnat bozorini xalqaro bozorlar

bilan birlashtirish, ishga joylashish imkoniyatlarini oshirish va moliyaviy ta'minotni ta'minlashni maqsad qiladi.

O'quv dasturlari va kasb-hunar maktablari: Mehnat bozorining talablariga javob berish maqsadida, o'quv dasturlari va kasb-hunar maktablari rivojlanmoqda. Bu tadbirlar orqali, ishchilarni soha mutaxassislariga aylanishiga yordam berish va sifatli xizmatlarni ta'minlashni hedefga qo'yishga intilishadi.

Bu dasturlar va chora-tadbirlar O'zbekiston mehnat bozorini rivojlantirish va migratsiya jarayonlariga o'zgartirishlar kiritishda muhim rol o'ynaydi. Bu usullar orqali, mehnat bozori tizimini rivojlantirish, ish o'rinlarini yaratish va ishchilarni qo'llab-quvvatlash, ya'ni migratsiya jarayonlarining mehnat bozori holatiga ta'sirini baholash uchun samarali bo'lishi maqsadga muvofiqdir.

Mehnat bozori tizimini rivojlantirish: O'zbekistonning mehnat bozori tizimini rivojlantirish uchun dastlabki qadam, mehnat bozori talabalari va ko'rish uchun o'quv markazlarini rivojlantirish, sohasi mutaxassislarini tayyorlash va mahsulotlarni yaxshiroq sotib olish va eksport qilishga yo'naltirishdir. Bu, mehnat bozorini kuchaytirish va xalqaro bozorlar bilan integratsiyani oshirishga yordam beradi.

Mehnat bozori talabalari va o'quv markazlarini rivojlantirish: Mehnat bozori talabalari va o'quv markazlari, masalan, kasb-hunar kollejlari va universitetlar, rivojlantirilmoqda. Bu o'quv markazlari mehnat sohasidagi soha mutaxassislarini tayyorlash, yangi texnologiyalarni o'rganish, sifatli mahsulotlar ishlab chiqarish va xizmatlarni taqdim etish bo'yicha texnikalarini oshirishni maqsad qiladi.

Soha mutaxassislarini tayyorlash: Soha mutaxassislarini tayyorlash o'zbekistonning mehnat bozorini rivojlantirishning muhim qismi hisoblanadi. Bu mutaxassislar, sohaning xilma-xilligida mahsulotlarni ishlab chiqarish, texnologiyalarni rivojlantirish, marketing va savdo strategiyalarini amalga oshirish, moliyaviy hisob-kitob va korxonalar boshqarishda yaxshi bilim va ko'nikmalar bilan ta'minlash maqsadida tayyorlanadi.

Mahsulotlarni yaxshiroq sotib olish va eksport qilish yo'nalishi: Mahsulotlarni yaxshiroq sotib olish va eksport qilish, mehnat bozorining rivojlanishi uchun katta ahamiyatga ega. Bu yo'nalishda, xorijiy bozorlar bilan integratsiya oshirilishi, xalqaro savdo aloqalari tuzilishi, sifatli va sertifikatsiyalangan mahsulotlar ishlab chiqarish, eksportni rivojlantirish va sotishning raqobatbardoshligini oshirishni maqsad qiladi.

Bu qadamlar o'zbekistonning mehnat bozori tizimini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Soha mutaxassislarining yaxshi tayyorlanishi, mahsulotlarni xalqaro bozorlarda sotish uchun yaxshi tayyorgarlik, eksportni rivojlantirish va xalqaro savdo aloqalarini o'rnatish, mehnat bozorining kuchayishiga va xalqaro bozorlar bilan integratsiyasini oshirishga yordam beradi. Bu esa, O'zbekistonning iqtisodiy rivojlanishida muhim rolni o'ynaydi va mamlakatning mehnat bozori holatiga ta'sirini kuchaytiradi.

Ish o'rinlari yaratish: Migratsiya jarayonlari o'zbekistonning ish o'rinlarini yaratish va rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Shuningdek, tashkil etish uchun xizmat ko'rsatish, innovatsion sohalar va sifatli xizmat ko'rsatish sohasida dastlabki qadamni olib borish, ish o'rinlarining raqobatbardoshligini oshirishga yordam beradi.

Migratsiya jarayonlari O'zbekistonning ish o'rinlarini yaratish va rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Shuningdek, tashkil etish uchun xizmat ko'rsatish, innovatsion sohalar va sifatli xizmat ko'rsatish sohasida dastlabki qadamni olib borish, ish o'rinlarining raqobatbardoshligini oshirishga yordam beradi.

Migratsiya jarayonlari o'zbek xalqining mehnat bilan bog'liq ko'rish va xizmatlarni o'zgartirish imkoniyatlarini oshiradi. Bu jarayonlar orqali, soha mutaxassislarini o'z vaqtida olib borish, yangi innovatsion texnologiyalarni qo'llab-quvvatlash va ish o'rinlarini yaratish uchun kerakli ma'lumotlar va tajribani keltirish o'rinlarni rivojlantirish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Tashkil etish uchun xizmat ko'rsatish sohasida migratsiya jarayonlari, xorijiy investitsiyalarni jalb qilish, sifatli xizmatlar va mahsulotlar ishlab chiqarishga yordam berish, shuningdek, mahsulot va xizmatlar sotishida xalqaro bozorlar bilan integratsiyani rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi.

Innovatsion sohalar va sifatli xizmat ko'rsatishning rivojlantirilishi esa, soha mutaxassislarini yaratish, yangi sohalar ochish va mavqelarni rivojlantirishning yaxshi o'rinlarini taqdim etishda katta ahamiyatga ega. Migratsiya jarayonlarining bu sohalardagi rivojlanishi O'zbekistonning ish o'rinlarini kengaytirish va raqobatbardoshligini oshirishda muhim rol o'ynaydi.

Bular bilan birga, migratsiya jarayonlarining ish o'rinlarini yaratish va rivojlantirishda o'zbek xalqining mehnat bilan bog'liq ko'rish va xizmat ko'rsatish sohasida kengayishga yordam berishi kutiladi. Bu esa mamlakatning iqtisodiy rivojlanishida va mehnat bozori holatini kuchaytirishda muhim rol o'ynaydi.

Ish bilan bag'li tahlil va baholash: Migratsiya jarayonlarining mehnat bozorini ta'sirini boshqarishda, ish bilan bag'li tahlil va baholash muhim ahamiyatga ega. Bu, o'zbekiston hukumati va soha mutaxassislariga migratsiya jarayonlarining ish o'rinlariga, ish o'rinlarini to'ldirish va ishchilar bilan kompaniyalar orasidagi munosabatlarini o'rganishga imkon beradi.

Mehnat bozori tahlili: Migratsiya jarayonlarining mehnat bozorini ta'siri o'rganish uchun tahlil muhimdir. Bu tahlil orqali, mehnat bozorining qanday o'zgarishlarga duch kelishi, ish bilan bag'li so'nggi tendentsiyalarni tushuntirish, ish

o'rinlarining talablarini, ishchilarning ko'nikmalari va xizmatlarni baholash imkoniyatiga ega bo'lamiz.

Ish o'rinlarini to'ldirish: Tahlil va baholash natijalariga asosan, hukumat va soha mutaxassislariga ish o'rinlarini to'ldirish va rivojlantirish bo'yicha maslahatlar berish imkoniyatiga ega bo'lamiz. Bu, talablar va takliflar orasidagi farqlar, soha mutaxassislarining ko'nikmalari va mahsulotlar bo'yicha takliflar, xalqaro bozorlar bilan integratsiya jarayonlari o'rtasidagi munosabatlar va boshqa muhim ma'lumotlarni o'rganishda yordam beradi.

Kompaniyalar bilan munosabatlar: Ish bilan bag'li tahlil va baholash jarayonlari kompaniyalar bilan o'rtacha munosabatni kuchaytirishga yordam beradi. Bu, kompaniyalar o'rtasidagi xizmatlarni sifatliroq qilish, ishchilar bilan munosabatlarini mustahkamlash, sotish strategiyalarini o'zgartirish, yangi bozorlarga kirish va eksportni rivojlantirish imkoniyatlarini o'rganishga yordam beradi.

Soha mutaxassislarining o'qitilishi: Ish bilan bag'li tahlil va baholash jarayonlari orqali, soha mutaxassislarining xilma-xilligida o'quv tajribalarini rivojlantirish ham muhimdir. Bu, soha mutaxassislarining yangi xizmatlar va mahsulotlar ishlab chiqarish, sotish strategiyalarini o'zgartirish, xalqaro savdo bilan shug'ullanish, moliyaviy hisob-kitob va boshqa texnologik va boshqaruviy tajribalarni o'rganishiga imkon beradi.

Ish bilan bag'li tahlil va baholash, migratsiya jarayonlarining mehnat bozorini rivojlantirish va boshqarishda katta ahamiyatga ega. Bu jarayonlar orqali, hukumat va soha mutaxassislarining mehnat bozori holatini tahlil qilish, o'zgartirishlarni kiritish va yangi innovatsion yondashuvlarni taqdim etish imkoniyatiga ega bo'lamiz. Bu esa, ish o'rinlarini to'ldirish, ishchilar bilan kompaniyalar orasidagi munosabatlar va mehnat bozorining kengayishiga olib keladi.

Bu uslublar O'zbekiston mehnat bozori holatiga ta'sirini o'rganishda yordam beradi va migratsiya jarayonlarini samarali boshqarishga qaratilgan chora-tadbirlarning natijalarini o'rganishga yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. <https://mehnat.uz/oz/pages/azbuka-trudovyh-otnosheniy>
2. <https://cyberleninka.ru/article/n/mehnat-migratsiyasi-jarayonlarining-igtisodiy-mohiyati>
3. <https://api.ziyounet.uz/uploads/books/10001253/aLfAV04fe67gtRL.pdf>